

Jerzy Cichomski

Biała Podlaska, ul. Dzierżyńskiego 12

Informator Archeologiczny : badania 17, 225-226

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MIKOMA OGRA, gm. Ręcano
rej. piotrkowski

Polskie Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Polski Środkowej
w Łodzi

Badaniami kierował dr Marian Głosek. W badaniach uczestniczył mjr Witold Świątosławski /autor sprawozdania/. Finansowało Piotrkowskie Przedsiębiorstwo Turystyczne "Trybunalski" w Piotrkowie Tryb. Pierwszy sezon badań. Dwór obronny.

Ruiny dworu obronnego zbudowanego z miejscowego, łamanego kamienia wapiennego, położonego na wysokim wzniesieniu panującym nad doliną Pilicy, obok traktu Irszadzka - Piotrków. Budowlę wniesiono na planie prostokąta, zewnętrzne oględziny pozwoliły wyróżnić trzy pomieszczenia w jednym traktach.

Na terenie badanego obiektu wytyczono dwa wykopy:

Wykop 1 - /o wymiarach: 10 x 3 m/ objął wnętrza pomieszczenia centralnego i w założeniu miał wychodzić poza zachodni mur zewnętrzny.

Wykop nr 2 - /o wymiarach: 6 x 5 m/ wytyczono na zewnętrznie, przy wschodnim murze dworu w ten sposób, że objął zachowany fragment dołowy, będącej jak dotąd przypuszczano pozostałością baszty.

W traktach badań w wykopie nr 1, w jego części zachodniej, natrafiono na pomieszczenie w przybliżeniu prostokątne o wymiarach: 4,5 x 3 m, będące rodzajem aneksu /baszty?/, wystającym około 5,5 m poza linie zewnętrzne zachodniego muru obiektu. Wśród gruzu wapiennego i próchnicy, wypełniającego to pomieszczenie, znaleziono kilka detali architektonicznych wykonanych z piaskowca /fragmenty renesansowych odrzwi/, liczne gwóźdźki żelazne i kości psów. W środkowej części wykopa odsłonięto mur biegnący na osi północ-południe, o szerokości 2,1 m, z dobrze zachowanymi liniami, przecinający starszy mur /prawdopodobnie z narożnikami/, przylegający do niego od strony wschodniej. Nie udało się wyodrębnić funkcji starszego muru, który wystąpił w tym wykopie.

Odsłonięty w wykopie nr 2 układ murów i zachowanych fragmentów linie pozwolił stwierdzić, że nie są to pozostałości baszty, jak twierdzono w dotychczasowych opracowaniach, lecz raczej mury bramnej z zamurowanym otworem bramnym. W wykopie tym wystąpiły duże ilości silnie przemieszanego materiału zabytkowego, pochodzącego z okresu od końca XVIII wieku po okazy współczesne: liczne fragmenty ceramiki, szkła okiennego i naczyńskiego /w tym kilka odcisków znaków wytwórcy/, a także trzy połówki osły palcówki z XIV wieku. Materiał z XVIII wieku oraz zamurowanie otworu bramnego wiązać można ze znajdującym się około 40 m od ruin dworkiem myśliwskim, wybudowanym w końcu XVIII wieku dla Stanisława Walechowskiego, marszałka Sejmu Osiemleśnego.

W obu wykopach nie osiągnięto celów. Tegoroczne badania zmieniły w poważnym stopniu dotychczasowe poglądy na rozpoznawanie obiektu i pozwoliły wstępnie określić go jako dwór obronny. Nie udało się jednak, podjąć do określenia dokładnej chronologii dworu wiążanego wg tradycji z rycerzem - rozbójnikiem Zbigniewem Bakien z XV wieku.

Badania będą kontynuowane.

BIALA PODLASKA
ul. Dzierżyńskiego 12

PP Pracownia Konservacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Lublinie.

Badania prowadził mgr Jerzy Cichowski. Finansował NIK w Białej Podlaskiej. Drugi sezon badań. Zespół pałacowo-obronny /XVII-XVIII w./.

Kontynuowano badania nad fortyfikacjami ziemnymi. Założono wykop na odcinku kurtyny wschodniej rozpoznając wał i fosę na długości 53 m. Rozpoznano technikę budowy oraz materiał do wykonania umocnień. Stwierdzono, iż pierwotny kąt nachylenia wału wynosił od strony zewnętrznej - ok. 45°. Wał był zabezpieczony przed osuwaniem /np. w wyniku ostrzału/ u podstawy konstruując drewnianą, obłożoną jak odsłonięte w ubiegłym sezonie - belki drewniane leżące poziomo jedna nad drugą, zabezpieczone belkami pionowo wbitymi w piasek. Powyżej odkryto słabo zachowane ślady zewnętrznej palisady tworzącej osłoniętą drogę /szerokości ok. 1,40 m/ u podstawy wału. Stwierdzono, że

przedpiersie zostało zniszczone, zachowała się tzw. "droga straż". Na podstawie rozpoznanego poziomu "drogi straż" można określić pierwotną wysokość wału - około 3 - 3,5 a, szerokość przedpiersia 3 - 3,5 m; głębokość fosy około 1,5 m.

W dalszym ciągu rozpoznawano relikty nieistniejącego głównego korpusu pałacu - wykopem o długości 43 m. Na podstawie wykonanej dokumentacji odczłonionych murów oraz wyników badań z ubiegłego sezonu można już w miarę dokładnie nanieść na plan zespołu murów głównego korpusu, tj. mury zewnętrzne wraz z wieżami oraz szczególnie podziemu wewnętrznego - na poziomie piwnic. Liczne analize charakterystycznych naczyń szklanych zdają się popierać wysuniętą wcześniej hipotezę o istnieniu w jednym z pomieszczeń piwnic pracowni typu aptekarsko - alchemicznego. Odczłoniono we wnętrzu baszty południowo-wschodniej niezakłóconą warstwę, którą na podstawie dość licznej ceramiki wydatowano na XIV wiek.

Materiały znajdują się w PAK PEZ O/Lublin.

Badania będą kontynuowane.

BOBROWIKI
woj. włocławskie

patrz późne średniowiecze

BRZEZINY
woj. skierniewice
Stanowisko B

patrz późne średniowiecze

CZEMIERNIKI
woj. białkopodlaskie

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Lublinie

Badania prowadził mgr Jerzy Głuchowski. Finansował WKZ w Białej Podlaskiej. Pierwszy sezon badań. Zespół pałacowo-obronny /XVII w./.

Badania podjęte w związku z programem rewaloryzacji zespołu, w skład którego wchodzi renesansowy pałac otoczony starowłoskimi bastionowymi fortyfikacjami. Obiekt zlokalizowany jest na skraju osady, odgradzony od niej rowami i stawami. Badaniami objęto mury fortyfikacji /wykopy/ oraz dziedzińce - /odwarty/. Założono cztery wykopy badawcze i 25 odwiertów. W wykopie nr I założonym bezpośrednio przy murze bramy od zewnątrz murów rozpoznano nawarstwienie w rejonie wjazdu na obiekt. Zaobserwowano jeden starszy poziom wjazdu około 0,5 m poniżej poziomu obecnego.

W wykopie nr II założonym przy murze bramy od wewnątrz obiektu rozpoznano nawarstwienie wewnątrz fortyfikacji - m.in. starsze poziomy przejazdu. W związku z planowaną renowacją budynku bramowego, dużo uwagi poświęcono obserwacji murów. Nieistotny, bardzo wysoki poziom wód gruntowych uniemożliwił dokopanie do całości i stopy murów.

Wykopy III i IV założono w okolicy bastionu wschodniego.

W wykopie nr III, założonym na styku barku z kurtyną wschodnio-południową od wnętrza fortyfikacji, obserwowano nawarstwienia z bastionem. Natrafiono na pozostałości pieców do wypalania kafli lub wytopu szkła. Świadczy o tym m.in. duża ilość żużla szklarskiego i fragmentów kafli.

W wykopie nr IV, nastawionym przy osłonie bastionu, od strony fosy, zbadano nawarstwienia na zewnątrz fortyfikacji. Stwierdzono, iż najpewniej fosa była płytkim zagłębieniem niewypełnianym wodą /na zbadanym odcinku/.

Użytkowano wiele bardzo interesującego materiału zabytkowego. Znajduje się on w PAK PEZ O/Lublin.

Badania będą kontynuowane w postaci nadszców archeologicznych nad pracami geotechnicznymi.